ఇండియా గేట్

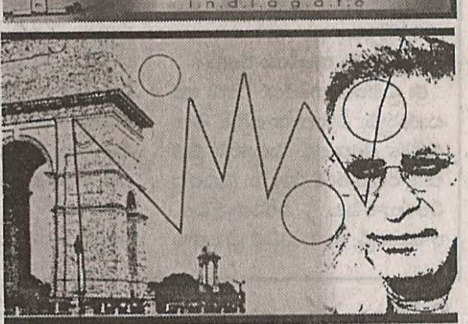

జైపాల్‌రెడ్డి మాస్టర్‌ప్లాన్ ఏమిటి?

2021 అవసరాలకు అనుగుణంగా ఢిల్లీ నగరాన్ని తీర్చిదిద్దేందుకు గత కొద్ది సంవత్సరాలుగా ఒక మాస్టర్ ప్లాన్ రూపొందించేందుకు ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. ఎన్‌డిఏ హయాంలో ఈ ప్లాన్‌ను రూపొందించేందుకు సాహసించలేదు. కాని జైపాల్ రెడ్డి నిర్భయంగా ఈ మాస్టర్ ప్లాన్‌ను ప్రకటించారు.

'జైపాల్, మీరు ఇక ఢిల్లీ నుంచి పోటీ చేస్తే ఏ నియోజక వర్గం నుంచైనా సులభంగా విజయం సాధిస్తారు.. మీ మాస్టర్‌ప్లాన్‌తో ఢిల్లీప్రజలను బాగా ఆకట్టుకున్నారు..' అని 10 జనపథ్‌కు సన్నిహితుడైన ఒక సీనియర్ కాంగ్రెస్ నేత వ్యాఖ్యానించారు. జైపాల్ నిజంగా ఢిల్లీ నుంచి పోటీ చేయాలన్న ది ఆయన ఉద్దేశం కాదు కాని కేంద్ర పట్టణాభివృద్ధి మంత్రిగా జైపాల్ రెడ్డి ఢిల్లీ ప్రజలనుకూడా ఆకట్టుకున్నారన్నది ఆయన అభిప్రాయం. 2021 సంవత్సరంనాటికి దేశ రాజధాని ఢిల్లీ రూపురేఖలు మార్చే మాస్టర్ ప్లాన్‌ను రూపొందించిన తర్వాత ఢిల్లీలో జైపాల్ ఆందరినోళ్లలో నానిపోయారు. జైపాల్‌కు పెద్ద ఎత్తున సన్మానం చేయడానికి ఢిల్లీ అసెంబ్లీ స్పీకర్ భారీ ఎత్తున పౌర సన్మానమే ఏర్పాటు చేశారు. దేశ రాజధానిలో గత రెండుమూడు నెలలుగా జాతీయ, స్థానిక దినపత్రికల మొదటి పేజీల్లో జైపాల్ రెడ్డి, ఆయన మాస్టర్‌ప్లాన్ గురించి ప్రముఖంగా వార్తలు వస్తున్నాయి. ఢిల్లీ మాస్టర్ ప్లాన్‌పై ఆయన సంతకం చేసిన రోజు ఢిల్లీ పత్రికల పతాకశీర్షికల్లో వార్త అయింది. ఇక స్థానిక కాంగ్రెస్ నేతలు ప్రతి రోజూ వేల సంఖ్యలో జనాన్ని జైపాల్‌రెడ్డి ఇంటికి తీసుకువచ్చి ఆయనను అభినందనలు, పూలమాలలతో ముంచెత్తుతున్నారు. మాస్టర్‌ప్లాన్‌తో తమ వ్యాపారసంస్థలు ఏమవుతాయో అని భయపడ్డ వ్యాపార, వర్తక సంఘాలు కూడా జైపాల్ తమకెంతో మేలు చేశారని సంతోషం వ్యక్తం చేస్తున్నాయి. సుప్రీంకోర్టు ఆదేశాలతో నిన్నమొన్నటి వరకు ఢిల్లీ మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ నిర్వహించిన కూల్చివేతలు, సీలింగ్ కార్యక్రమాలతో గడగడ వణికిపోయిన వ్యాపార సంస్థలు మాస్టర్ ప్లాన్ రావడంతో ఊపిరి పీల్చుకున్నాయి. అనధికారిగా కట్టుకున్న దాదాపు 1500 మురికి వాడలను చట్టబద్ధం చేస్తూ జైపాల్ రెడ్డి నిర్ణయం తీసుకోవడంతో పేదజనానికి ఊరటకలిగించినట్లయింది. ముంబాయి మునిసిపల్ ఎన్నికల్లో పరాజయం చెందిన కాంగ్రెస్ త్వరలో ఢిల్లీలో జరుగనున్న మునిసిపల్ ఎన్నికల్లో మాస్టర్ ప్లాన్‌ను ఆయుధంగా వాడుకోవాలని భావిస్తున్నది. మరో రెండేళ్ల తర్వాత జరిగే ఢిల్లీ ఎన్నికల్లో కూడా జైపాల్ రూపొందించిన మాస్టర్ ప్లాన్ కాంగ్రెస్ చెప్పుకునే విజయాల్లో ప్రధానాంశం కానున్నది. దక్షిణాదికి చెందిన ఒక కేంద్రమంత్రి సారథ్యంలో ఢిల్లీకి సంబంధించిన మాస్టర్ ప్లాన్ రూపకల్పన జరగడం, మెజారిటీ వర్గాలు దాన్ని ఆహ్వానించడం చెప్పుకోదగిన విషయం. అంతకంటే ముఖ్యమైనది కాంగ్రెస్ ఏది చేసినా విమర్శించే భారతీయజనతాపార్టీకూడా జైపాల్ రెడ్డి రూపొందించిన మాస్టర్ ప్లాన్‌పై లొసుగులు ఎత్తి చూపేందుకు ప్రయత్నించకపోవడం గమనార్హం. ముఖ్యంగా భారతీయ జనతా పార్టీ వోట్‌బ్యాంకు అయిన వ్యాపారవర్గాలను కూడా జైపాల్ తన ప్లాన్‌తో ఆకట్టుకున్నారు. ఇక ఈ మాస్టర్ ప్లాన్‌కు సుప్రీంకోర్టు గ్రీన్ సిగ్నల్ ఇవ్వడమే తరువాయి.

ఇంతకీ మాస్టర్ ప్లాన్ అంటే ఏమిటి? దేశంలో అన్ని నగరాలు అస్తవ్యస్తంగా విస్తరిస్తున్నాయి. ఎటువంటి ప్రణాళికా లేకపోవడంతో ఈ నగరాలు జనారణ్యాలుగా మారాయి. అడుగడుగునా ఇళ్లు, వ్యాపార సంస్థలు, ట్రాఫిక్ రద్దీ, మురికివాడలతో నగర జీవనం దుర్భరంగా మారింది. ఈ పరిస్థితుల్లో భారత దేశ రాజధాని అయిన ఢిల్లీని కూడా ప్రణాళికాబద్ధంగా మార్చుకోకపోతే రాజధానిగా దాని ప్రతిష్ట కోల్పోవడం అటుంచి రోజురోజుకూ వలస వస్తున్న వేలాది జనం అవసరాలను ఈ నగరం తీర్చలేని పరిస్థితిలో పడుతుంది. అందుకే 2021 సంవత్సరంలో ఢిల్లీ అవసరాలకు అనుగుణంగా ఈ నగరాన్ని తీర్చిదిద్దేందుకు గత కొద్ది సంవత్సరాలుగా ఒక మాస్టర్ ప్లాన్ రూపొందించేందుకు ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. ఎన్‌డిఏ హయాంలో ఈ ప్లాన్‌ను రూపొందించేందుకు సాహసించలేదు. కాని జైపాల్ రెడ్డి నిర్భయంగా ఈ మాస్టర్ ప్లాన్‌ను ప్రకటించారు. రాష్ట్రపతి, ప్రధానమంత్రినుంచి రాజకీయంగా అత్యున్నత వ్యక్తులు, పారిశ్రామికవేత్తలు, పలుకుబడిగలిగిన ధనికులకు నివాసమైన ఢిల్లీలో ఒక మాస్టర్ ప్లాన్‌ను రూపొందించడం అంత సులభం కాదు. నిజానికి జైపాల్‌తో మాట్లాడిన చాలామంది ఆయన సిద్ధాంతవేత్త అనుకుంటారు కాని ఆచరణలో ఏదైనా అమలుచేయగలరా...అన్న అనుమానాలు వ్యక్తంచేస్తారు. ఈయన వల్ల ఏదీకాదు అని అభిప్రాయం ఏర్పరుచుకునేవారే ఎక్కువ. కాని ఏదైనా నిదానంగా, ఆచితూచి వివాదరహితంగా చేయగల ప్రత్యేకత జైపాల్ రెడ్డికి ఉన్నదని ఆయనకు సన్నిహితంగా ఉన్నవారికి తెలుసు. రాష్ట్రంలో 69 నుంచి 84 వరకు ఎమ్మెల్యేగా ఉన్న జైపాల్ 1984లో ఎన్టీఆర్ ప్రభుత్వాన్ని గద్దె దించిన తర్వాత జరిగిన ఉద్యమంలోనూ వెంకయ్యనాయుడుతో కలిసి నిర్వహించిన పాత్ర చరిత్ర పుటల్లో కనపడుతుంది. 84లో లోక్‌సభకు ఎన్నికైన తర్వాత ఆయన కార్యరంగం ప్రధానంగా ఢిల్లీకిమారింది. ఎమర్జెన్సీకి వ్యతిరేకంగా కాంగ్రెస్‌నుంచి బయట పడి జనతాదళ్ అధికార ప్రతినిధిగా, రాజ్యసభలో ప్రతిపక్ష నేతగా కాంగ్రెస్‌పై ముప్పేట దాడిచేసిన జైపాల్ మళ్లీ కాంగ్రెస్‌లో ప్రవేశిస్తారని, తాను తిట్టిన కాంగ్రెస్‌కే ప్రధాన అధికార ప్రతినిధిగా మారగలరని ఎవరూ ఊహించిఉండరు. ఎంత నిదానంగా తెర మరుగు కాగలరో అంతే నిదానంగా తెరముందుకు రాగలన్న విషయం ఆయన నిరూపించినా తనను కలిసిన వారికి మాత్రం ఆ అభిప్రాయం ఏర్పడకుండా చూసుకొంటారు.బహుశా ఈ వైఖరే ఆయనకు ఉత్తమ పార్లమెంటేరియన్ అవార్డును తెచ్చి ఉంటుంది. కాంగ్రెస్‌లో తాను విదేశాంగ మంత్రి లాంటి వాడినని ఆయనే చెప్పుకుంటారు.

ప్రసార భారతి విషయంలోకూడా సమాచార ప్రసార మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు జైపాల్‌రెడ్డి నిదానంగా అనుకున్నది సాధించారు. ప్రసార భారతి బిల్లును రూపొందించడంలోనూ, అది చట్టరూపమై ఆకాశవాణి, దూరదర్శన్‌లు ఒక స్వతంత్రసంస్థ గొడుగుకింద రావడంలోనూ జైపాల్ పోషించిన పాత్ర చెప్పుకోదగ్గది. మాస్టర్ ప్లాన్‌పై గత అయిదారు నెలలుగా జైపాల్ పూర్తి దృష్టి కేంద్రీకరించారు. ఢిల్లీలో కాలనీల అసోసియేషన్లు, వ్యాపారసంఘాల ప్రతినిధులతోపాటు కుల్‌దీప్ నయ్యర్‌వంటి ప్రముఖులను కూడా కలుసుకున్నారు. వేర్వేరు రంగాల నిపుణులతో దాదాపు పాతిక సబ్‌గ్రూప్‌ల దాకా ఏర్పరిచారు. సునీతానారాయణ్ వంటి పర్యావరణ నిపుణులను, విద్యావంతులను, ఎన్‌జివోలను, రాజకీయ ప్రతినిధులనుకూడా చర్చల్లో భాగస్వాములను చేశారు. ఏడాదికి పాతికలక్షల చొప్పున పెరుగుతున్న ఢిల్లీ జనాభా 2021 నాటికి ఎలా ఉంటుందో అంచనా వేసి జనసమ్మర్దాన్ని తట్టుకునే విధంగా ఢిల్లీలో అమలు చేయాల్సిన ప్రణాళికలను రూపొందించారు. 20వేల హెక్టార్ల వరకు కొత్త ఇళ్లను నిర్మించేందుకు పథకాలను రూపొందించారు. నివాసప్రాంతాల్లో, కాలనీల్లో విచ్చలవిడిగా పెరుగుతున్న వ్యాపారసంస్థలను ఒకవైపు అరికడుతూనే కాలనీల్లో కేవలం కింది అంతస్తుల్లో నిత్యావసర వస్తువులకు దుకాణాలకు అనుమతినీయాలని నిర్ణయించారు. కేవలం పదిశాతం మేరకే స్వంతప్లాట్లపై ఇళ్లను నిర్మించుకునే అవకాశం ఇచ్చారు. పార్కింగ్ సౌకర్యాలు, కాలుష్య నివారణ, మురికినీటి నియంత్రణ, సౌరశక్తి ద్వారా విద్యుత్ అందజేయగలిగితే 14నుంచి 16 అంతస్తుల వరకు నిర్మించుకునే అవకాశం కూడా గృహనిర్మాతలకు కల్పించారు. ఒకవైపు 1500 మురికి వాడలను చట్టబద్ధం చేస్తూనే అవి వెలిసే అవకాశమున్న ప్రాంతాల్లో పేదలకు ఇళ్ల నిర్మాణం చేపట్టాలని కూడా ప్రణాళిక లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. అదే సమయంలో ధనికులు తమ విలాసం కోసం అక్రమంగా పొలిమేరల్లో నిర్మించుకున్న ఫార్మ్‌హౌజ్‌లను మాత్రం చట్టబద్ధం చేయలేదు. ఇప్పటి వరకు ఢిల్లీలో భూమిపై ఢిల్లీ డెవలప్‌మెంట్ అథారిటీకి మాత్రమే ఉన్న అధికారాన్ని తొలగించి ప్రైవేట్ అభివృద్ధిదార్లకు అవకాశం కల్పించారు. ఢిల్లీలో చారిత్రాత్మక కట్టడాలు, ఢిల్లీ సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని ప్రతిబింబించే ప్రాంతాలు, న్యూఢిల్లీలో ఇండియా గేట్ పొలిమేరల్లో కనపడే ప్రాంతాలు వీటన్నిటికీ మాస్టర్ ప్లాన్‌లో మినహాయింపునిచ్చారు. 11వేల హెక్టార్ల వరకు ఢిల్లీలో హరిత ప్రదేశాల అభివృద్ధి జరగాలని నిర్దేశించారు. వివిధ ప్రాంతాల మ్యాపింగ్‌ను చేపట్టి భవిష్యత్‌లో అక్రమకట్టడాలను నిరోధించాలని నిర్ణయించారు. ఈ మాస్టర్ ప్లాన్ ఇతర రాష్ట్రాల రాజధానులకు కూడా ఒక మార్గదర్శినిగా ఉపయోగపడుతుంది.

జైపాల్ మాస్టర్‌ప్లాన్ ద్వారా 2021 నాటికి ఢిల్లీ ప్రపంచ స్థాయి నగరంగా రూపుదిద్దగలదా అన్న విషయం కాలమే నిర్ణయిస్తుంది. ఇప్పటికే మెట్రో రైలు, 2010 కామన్ వెల్త్ క్రీడలకు ఏర్పాట్లు, వివిధప్రాంతాల్లో రూపుదిద్దుకున్న మాల్స్, మల్టీప్లెక్స్, విశాలమైన రహదారులు, ఫ్లైఓవర్లతో ఢిల్లీ అధునాతన నగరంగా రూపుదిద్దుకొంటోంది. అన్ని వర్గాలను సంతృప్తిపరిచే దిశలో భాగంగా జైపాల్ రాజకీయ దృక్పథంతో మాస్టర్ ప్లాన్ రూపొందించారని జగ్‌మోహన్ లాంటి వారు విమర్శిస్తున్నారు. కాని ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలో నియంతలాగా వ్యవహరించడం చెల్లదని జైపాల్‌కు తెలుసు. కొందరు ఏ నిర్ణయం తీసుకున్నా అది వివాదాస్పదంగా మారుతుంది. మరికొందరు వివాదం కావాల్సిన విషయాలను కూడా వివాదరహితంగా పరిష్కరించగలరు. నిదానంగా, సమగ్రవైఖరితో నిర్ణయాలు తీసుకునే జైపాల్ రెండవ కోవకు చెందుతారు. అయితే జైపాల్ రాష్ట్ర రాజకీయాల విషయంలో మాత్రం తామరాకుపై నీటిబొట్టులా వ్యవహరిస్తున్నారు. రాష్ట్రం విషయంలో కూడా ఆయనకేమన్నా మాస్టర్ ప్లాన్ ఉందా.. అనుకునేవారు మాత్రం లేకపోలేదు.

– ఎ. కృష్ణారావు

'ఆంధ్రజ్యోతి' ఢిల్లీ ప్రతినిధి